

ĐẠI HỘI FRANCOFÊTE 99 TẠI LOUISIANA

Lê Thành Trinh

Năm 1699, thuộc địa Louisiana được chính thức thành lập và qua năm 1999 sắp tới thì chính quyền và nhân dân tiểu bang Louisiana sẽ tổ chức Đại Hội FRANCOFÊTE 99 trong suốt năm 1999 để kỷ niệm 300 thành lập thuộc địa. Mục đích của Đại Hội là đề cao di sản văn hóa của Pháp và đồng thời câu khách du lịch từ bốn phương đến đây để tăng thêm lợi tức cho vùng đất nghèo nàn này. Bà Phó Thống Đốc tiểu bang phụ trách ngành du lịch mới đây đã hướng dẫn một phái đoàn khá hùng hậu qua Pháp để quảng cáo cho Đại Hội.

Khoảng một triệu người dân Louisiana (1/4 dân số) là người Mỹ gốc Pháp. Họ được gọi là CAJUN hay là ACADIAN. Cajun là phiên âm được đọc nhanh theo giọng Mỹ của từ Pháp Acadian. Tổ tiên những người Cajun là những người Âu Châu đầu tiên đến định cư tại Bắc Mỹ. Năm 1604, một toán 125 người Pháp đã đến bờ biển phía Đông của Canada tại một khu vực bao gồm Nova Scotia, New Brunswick, đảo Prince Edward và miền Bắc của tiểu bang Maine ngày nay. Khu vực này được gọi là Acadia và địa điểm định cư đầu tiên là Port Royal. Chỉ trong năm đầu tiên, 36 dân định cư đã chết vì bệnh scurvy, do thiếu vitamin C, và đến năm 1607 thì những người còn lại đã bỏ về Pháp. Đến năm 1610, một toán 25 người Pháp khác đã trở lại Port Royal và đóng chốt vĩnh viễn tại đó để trở thành những cư dân đầu tiên của Acadia. Những người Acadian đầu tiên này đã sống chung hòa bình với các thổ dân da đỏ và đã phát triển đều đặn cho tới ngày họ bị thảm họa xâm lược của Đế Quốc Anh.

Vào đầu thập niên 1680, một nhà thám hiểm Pháp là ông De la Salle đã từ Acadia băng qua Ngũ Đại Hồ xuống thám hiểm miền lưu vực sông Mississippi để tìm đường ra vịnh Mexico. Ngày 9 tháng 4 năm 1682, ông tuyên bố cả vùng đất rộng lớn từ sông Mississippi đến dãy núi Rocky là đất của Pháp và ông đặt tên lãnh thổ mới này là Louisiana, để

vinh danh ông vua mặt trời Louis XIV. Năm 1699, lãnh thổ Louisiana chính thức trở thành thuộc địa của Pháp. Địa điểm định cư đầu tiên là Ocean Spring thuộc tiểu bang Mississippi ngày nay, và Ocean Spring là thủ phủ của thuộc địa Louisiana cho tới năm 1702.

Những người di dân Pháp ở Acadia và những thổ dân da đỏ địa phương luôn luôn tôn trọng ranh giới săn bắn của nhau nên đã không có sự tranh chấp giữa da trắng và da đỏ như đã xảy ra sau này. Cộng đồng người Pháp tại đây phát triển đều hòa và vào đầu thế kỷ 18 thì số dân Acadians đã lên tới 18 ngàn người. Năm 1710, cuộc tranh giành đất đai giữa Pháp và Anh bùng nổ, và Anh đã xua quân chiếm Acadia. Người Anh đã ép dân Acadian tống lòng phục tùng họ bằng cách ép dân Acadian phải tuyên thệ trung thành với vua nước Anh. Vì dân Acadian cứng đầu nhất quyết không tuân hành lệnh này nên đến năm 1755, viên Toàn Quyền Anh đã áp dụng phương pháp dã man trực xuất họ ra khỏi lãnh thổ này. Họ bị cưỡng ép lên các tàu chở hàng để đến các thuộc địa khác của Anh. Nhà cửa và những tài sản của họ bị đập phá để họ không còn hy vọng trở lại Acadia nữa. Tuy bị phân phổi đi nhiều nơi khác nhau, nhưng khoảng phân nửa số người Acadian đã tập hợp lại để về sống tại thuộc địa Louisiana. Những người này đã định cư trong khu vực giữa Baton Rouge và New Orleans bây giờ.

Do cuộc mua bán Louisiana (The Louisiana Purchase) giữa Hoàng Đế Napoléon của Pháp và Tổng Thống Jefferson của Mỹ, Louisiana đã trở nên lãnh thổ của Mỹ và những người Cajun đã là thiểu số so với người Mỹ gốc Anh, và phải gánh chịu những kỳ thị chủng tộc của những người này. Người Cajun không được học tiếng Pháp trong các trường. Vì xa mâu quốc từ đầu thế kỷ thứ 17 mà lại không được chính thức học tiếng Pháp nên tiếng Pháp của người Cajun hiện nay là tiếng Pháp đã biến dạng. Những người biết tiếng Pháp hiện đại không

Xuân Kỷ Mão
hiểu được tiếng Cajun.

Sau này, vì đời sống chính trị tại Mỹ đã cởi mở nên sự kỳ thị giữa người Mỹ gốc Anh và người Cajun đã giảm bớt. Thêm vào đó có sự tranh đấu không ngừng của nhiều chính trị gia Cajun, nên nền văn hóa Pháp tại Louisiana đã được phục hồi. Năm 1968, quốc hội Louisiana đã thành lập Hội Đồng Phát Triển Tiếng Pháp CODOFIL (Council for the Development of French in Louisiana) và từ ngày đó Hội Đồng này đã đạt được nhiều thành tích trong sự nghiệp đề cao và phát triển di sản văn hóa Pháp tại vùng đất này.

Đại Hội FRANCOFÉTE 99 được tổ chức trong suốt năm 1999 để kỷ niệm 300 năm thành lập Louisiana chắc chắn sẽ lôi cuốn được rất nhiều du khách đến Louisiana để tìm hiểu về những đặc điểm của một tiểu bang miền Nam, cũng như để tham gia vào ngày hội Mardi Gras, ngày hội đã được công nhận là Màn Trình Diễn Miễn Phí Vĩ Đại Nhất Thế Giới “The Greatest Free Show on Earth”.

Hiện nay từ “sin city”—thành phố tội lỗi—được dùng để chỉ những nơi có thể cung cấp đủ món tú đố tuồng để những khách hào hoa đến thưởng thức một cách thoải mái. Ở Mỹ người ta hay kể ra hai thành phố Las Vegas và New Orleans. Tuy cũng là “sin city” nhưng hai thành phố này khác nhau ở chỗ là tại Las Vegas người ta phạm tội theo kiểu Mỹ, còn tại New Orleans thì người ta phạm tội theo kiểu Pháp.

Quý AH đã quen với kiểu Mỹ tại Las Vegas nhân dịp này nên đến New Orleans để xem Mỹ và Pháp nó khác nhau như thế nào. Đối với quý AH đang ở Pháp, xin nói thêm là kiểu Pháp ở New Orleans hiện nay là kiểu Pháp cổ từ thời Louis XIV, chứ không phải là kiểu Pháp hiện đại. Vì vậy nhân dịp này quý AH cũng nên đến New Orleans để xem Pháp hồi Louis XIV khác Pháp bây giờ như thế nào?

Ô MAI MƠ VÀ TÁO

Vật liệu:

- 1.5 lb mơ khô (dried plum with sugar mua ở tiệm thuốc Bắc hay tiệm thực phẩm Tàu, thứ tốt để trong hộp plastic). Rửa nước lạnh 3 lần cho bớt mặn (không ngâm).
- 1 lb táo khô (mua Granny Smith Apple, màu xanh đậm, dòn và chua) để nguyên vỏ, rửa sạch, bỏ ruột, xắt miếng dày chừng nửa phân tây, xấy khô bằng máy xay dehydrator.
- 1 lb gừng tươi giã nhỏ, hoặc xắt miếng mỏng rồi xay bằng máy xay giò (food processor) còn có sợi, dùng xay nhiên (gừng để nguyên vỏ).
- 1 lb đường.
- 1 lb cam thảo (đã được xắt miếng séo, mua ở tiệm thực phẩm Tàu, bỏ lò qua cho dòn, để trong bao plastic dày từng lớp mỏng, dùng búa nhỏ đập dập, rồi xay từng ít một trong máy xay trái cây (blender) thành sợi nhỏ (xay khô không bỏ nước).

Cách làm:

Mơ, táo, gừng, đường trộn chung trong thau nhựa, để chừng 4, 5 ngày cho ngấm. Mỗi ngày đảo đều vài lần, khi xấy để nguyên cả cái lỗ nước, đổ ra hai khay (thú khay nướng bánh) xấy trong lò 200 độ F, sau 45 phút, lấy ra đảo đều, xấy thêm 45 phút nữa, còn hơi ẩm là được. Ô mai khi ướt nhiều, khi ướt ít, tùy theo gừng tươi hay cũ, nếu thấy còn ướt nhiều thì xấy thêm, sau đó trộn đều với cam thảo. Cam thảo có thể thêm bớt tùy ý.

*Minh Châu
AH Nguyễn Hữu Tuân*

Lời Hay Ý Đẹp

*Có cái giá trị không cao quý,
nhưng không hề có sự cao quý mà thiếu giá trị.*

La Rochefoucauld

*Hàng động cao thượng được dấu kín
là những hàng động cao thượng nhất.*

Pascal - Pensées